

A Civil Közoktatási Platform véleménye a köznevelésben foglalkoztatottak jogállásáról és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló, 2023. március 2-án közzétett törvénytervezetről

A több mint félszáz szakmai, szülői, diák és érdekképviseleti szervezetet képviselő Civil Közoktatási Platform szervezeti elfogadhatatlannak tartja a **köznevelésben foglalkoztatottak jogállásáról** és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló, 2023. március 2-án közzétett törvénytervezetet és a **Nemzeti Köznevelési Törvény** ehhez kapcsolódó módosítását. (<https://kormany.hu/dokumentumtar/koznev-fogl-jogall-es-egy-es-kapcs-tvk-mod-mo-2023-evi-kozp-ktgvet-sz-tv-modos>)

A törvény megalkotását az **uniós pénzek lehívhatósága nem indokolja**. A vállalások teljesítésének nem gátja a közalkalmazotti törvény, de a Munka törvénykönyve sem. Azonban jelen törvény számos ponton **ellentétes az uniós követelményekkel**: nemhogy javítaná, inkább rontja a köznevelésben dolgozók helyzetét, közérzetét és az oktatás minőségét. Mint arra részletes kritikánkban rámutatunk, a javaslat **szerezett jogokat vesz el, a további központosítást, kézi irányítást, a pedagógusok szakmai szabadságának, a szülők jogainak csökkentését, a tiltakozások megakadályozását szolgálja**. A hivatalos indoklás a gyermekek művelődéshez való jogára hivatkozik, de a változtatások mégis kifejezetten csorbítják ezt a jogot.

Nem tekintjük valós társadalmi egyeztetésnek, ha egy **közel 100 oldalas**, a dolgozók munkajogi feltételeinek gyökeres átalakítását hozó jogszabályt **a koncepcióra vonatkozó előzetes konzultációk nélkül**, 8 napos határidővel csak e-mailküldéses véleményezésre bocsátanak.

Elvárjuk, hogy a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény előírásainak megfelelően az egyeztetés lezárása után a kormány **hossa nyilvánosságra az egyeztetés részletes eredményét**: közölje a véleményező szervezetek nevét és a véleményező magánszemélyek számát, jelezve, hogy hányan utasították el és hányan támogatták közülük a jogszabály bevezetését, illetve mely pontokkal kapcsolatban érkeztek kritikák. **Nagyfokú elutasítottság esetén ne bocsássák a parlament elé a törvényt, és a benne foglaltakkal kapcsolatban folytassanak valós szakmai és érdekegyeztetést a szakszervezetekkel és a szakmai szereplőkkel!**

Az alábbiakban a törvénytervezetből kiemelünk "néhány" olyan elemet, melyek egyértelműen a nevelési-oktatási munka szakmai minőségének további szándékos rombolását mutatják.

Elutasítjuk a közoktatás rendszerének további központosítását, a tankerületek és a Klebelsberg Központ erősítését.

- Kifogásoljuk, hogy a lényegi **munkáltatói jogkörök a tankerületet** illetik meg, nem az intézmény igazgatóját. Neki csak véleménye lehet - a köteleességszegés esetén történő elbocsátásnál még az sem.
- Elutasítjuk, hogy az igazgató jogköre azzal is csorbuljon, hogy teljesítményértékelés esetén csak javasolhat, a döntés a fenntartónál vagy még feljebb, az oktatási központnál van. (Státusztv. 18.§ (5-6))
- Elutasítjuk, hogy a Nemzeti Pedagógus Karba való belépést már az egyházi és a magán fenntartóknál dolgozóknak is kötelezővé teszik. (Státusztv. 31.§)

Elutasítjuk, hogy a pedagógushiányt jogi engedményekkel akarják “kezelní”.

- Ne csökkentsék a szakmai munka minőségét azzal, hogy **csökkentik a főállású alkalmazottak** arányának minimumát! A tervek szerint az intézmény dolgozóinak fele (állami intézmény esetén még ennél is sokkal nagyobb aránya) is állhat vándortanárból és óraadókból, akik munkaidejüknel fogva nem tudnak az intézmény munkájába teljeskörűen bekapcsolódni! (Nkt. 22.§ (2))
- Nem tartjuk szakmailag megfelelő iránynak, hogy lehetőséget ad még nem végzett **pedagógushallgatók** teljeskörű **önálló pedagógiai munkára** való alkalmazására. Ezzel a gyerekek érdekei és a hallgató tanulásának a minősége is sérül. (Státusztv. 128.§ (5))
- Kifogásoljuk, hogy a **NOKS munkakörben, a pedagógusoknál alacsonyabb bérezéssel alkalmazott, de pedagógus diplomával dolgozók átsorolás nélkül végezzenek pedagógusi munkát.** Ha van pedagógus diplomájuk és van igény a pedagógus munkájukra, akkor alkalmazzák őket pedagógusként, pedagógus bérért és előmeneteli lehetőségekkel! Ne spóroljanak rajtuk! Ne alázzák meg őket! (Nktv. 61.§ (3))
- Továbbra is követeljük a pedagógusok és asszisztensek kötelező **óraszámának** csökkentését legalább a korábbi szintre, a szakszervezet követeléseinek megfelelően. A kollégák ilyen megterhelés alatt nem tudnak minőségi munkát végezni, kiégnek, elhagyják a pályát. (Státusztv. 79.§ (7) és 1. mell.)
- Elképesztőnek tartjuk a **hathavi munkaidőkeret** alkalmazását, amelyen belül akár a napi 12 óra munka is megengedett! Így lehetővé válik több hónapos helyettesítés elrendelése annak fejében, hogy például az érettségi időszakban vagy a szünetekben nem kell munkát végezni. (Státusztv. 78.§ (1))
- Felháborító, hogy a **rendkívüli felmentés kitolható** a tanév végéig. Ha alkalmatlan valaki a munkára, akkor ne dolgozzon a tanév végéig! Ha pedig alkalmas, akkor ne mondjanak fel neki! (Státusztv. 53.§)

Elutasítjuk a pedagógusok megfélemlítését!

- A törvénytervezet számos olyan megfogalmazást tartalmaz a véleménynyilvánítással és az elvárt viselkedéssel kapcsolatban, aminek megsértése akár állásvesztéssel járhat. Ez öncenzúrához vezet, a vélemény szabadságát korlátozza.
- Elutasítjuk, hogy a rendkívüli felmentés és annak közzétevése is elhalasztható a tanév végéig. (Státusztv. 53.§)
- Elfogadhatatlannak tartjuk, hogy a pedagógus **megfigyelése**, technikai eszközeinek átvizsgálása lehetőséget nyújtson a gyermekek, családok magánügyeibe való betekintésre is, ami ellen semmiféle jogi garancia nincs. (Státusztv. 11.§ (1))
- Elfogadhatatlan a tanév miniszteri és igazgatói meghosszabbítási lehetősége, a tanév végének nem dátumhoz, hanem tanítási naphoz kötése. A tiltakozások miatti elmaradt tanórák pótlásával **a nyári hőségben kell tanórákat tartani** erre alkalmatlan tantermekben, és tervezhetetlenné válik a gyerekek és családok **nyári szünete**. (Nktv. 4.§ 31. és 30.§ (3))

Elfogadhatatlan a munkabeszüntetések/polgári engedetlenség csökkentett minőségű oktatással való adminisztratív eltüntetése

- Elfogadhatatlan és kivitelezhetetlen, hogy a munkabeszüntetések miatt a gyerekek átirányíthatók másik intézménybe, ahol ez idő alatt számos előírást (pl.: munkaidő, csoportlétszám, eszközök) nem kell betartani, de az oktatást biztosítani kell. (Nktv. 84/A.§ (1))

Elutasítjuk a pedagógusok szakmai szabadságának további korlátozását, a nevelőtestületek jogkörének szinte nullára csökkentését!

- Elfogadhatatlan, hogy a kormányzat a szakképzett és gyakorlattal rendelkező pedagógusaiban nem bíz, kizárólag végrehajtást vár tőlük. A nevelőtestülettől, így a pedagógusoktól ez a törvénytervezet elvesz minden átfogó szakmai döntést:

- **nem dönthet** működési rendjéről (SZMSZ), pedagógiai programjáról, továbbképzési tervéről, de még munkatervéről sem, ezekben csak javaslattevési, véleményezési joga lenne. A nevelési-oktatási intézmény munkájáról készülő átfogó elemzések, értékelések, beszámolók esetén pedig a véleményezési joga sem maradna meg. (Nktv. 70.§ (2) és (2a) és 25.§ (4) és 26.§ (1) és 27.§ (3))

Elutasítjuk az igazgatói döntések további súlytalanítását, az intézményi önállóság további csökkentését!

- Elfogadhatatlan, hogy az intézmény életét érintő minden jelentősebb kérdésben az igazgató döntését a fenntartónak jóvá kell hagynia. (Nkt. 27. § (3); 69.§ (1); Státusztv. 75.§ (2)k) Aki eddig nem tankerületi báb volt, most azzá teszik.
- Elfogadhatatlan, hogy nevelőtestületi jogköröket lényegileg a tankerületnek adnak át. A nevelőtestülettől elvett jogokat (pl.: pedagógiai program) a törvénytervezet az igazgatónak adja. De ez csak látszat, mert a döntés a tankerületi jóváhagyás nélkül nem érvényes. (Nkt. 83. § (2) g))
- Elfogadhatatlan, hogy olyan kérdésekben is a tankerületeknél legyen a döntési jog, ahol ezek mérlegelése információhiány és pedagógiai szakemberek hiánya miatt lehetetlen.

Elfogadhatatlan, hogy az iskolahasználóknak továbbra sincs semmiféle beleszólásuk az igazgatók megbízásába és a tankerületi vezetők kinevezésébe.

- Kifogásoljuk, hogy miközben a törvény többletjogosultságokat ad az **igazgatók** kezébe a pedagógusok értékelésére, bérezésére, az iskola munkáját meghatározó dokumentumok elfogadására, nem változtat kinevezésük szabályozásán. Nem ad véleményezési jogot a pedagógusok, szülők, diákok közösségeinek, és nem kötelezi a kinevező minisztert a kinevezési döntés indoklására.
- Kifogásoljuk, hogy miközben nő a **tankerületi vezetők** jogosultsága az intézmény ügyeibe, a pedagógusok munkájának értékelésébe, az intézményeknek semmiféle lehetőségük nincs a tankerület munkájának értékelésébe, a rosszul dolgozó, elfogadhatatlan döntéseket hozó tankerületi vezetők felmentésének kezdeményezésébe.

Elfogadhatatlan, hogy fegyelmi ügyekben a szülők és a nevelőtestület jogai csorbulnak.

- Érthetetlen, hogy míg korábban a ezekben az ügyekben a nevelőtestület döntött, a tervezett módosítás szerint a fegyelmi határozatot az igazgatóból, a fenntartó delegáltjából és a nevelőtestület képviselőjében eljáró pedagógusból álló bizottság hozza meg. (Nktv. 58.§ (12); 70.§ (2i)).
- A szülő pedig már nem indíthat eljárást, vagyis nem fellebbezhet a fegyelmi határozat ellen, kizárólag bírósághoz fordulhat (Nktv. 37.§ (2) és Nkt. 38.§ (4)).

Elfogadhatatlan, hogy bár ígéri a dokumentum összefoglalója, a bérhelyzetre ebben sincs megoldás. Sőt!

- Elfogadhatatlan, hogy a leírt bérígéreteket a kormány az EU-s támogatásokhoz köti. (Költségvet.mód. 2.§ (1))
- Lássák be, hogy a 2025 és 2030 közötti időszakra az EU támogatásokhoz kötötten ígért 80% is kevés lesz ahhoz, hogy a pályán tartsa a már ott lévőket és odavonzza a fiatalokat! (Költségvet.mód. 1.§)
- Elfogadhatatlan, hogy nagyon szélesek az egyes bérkategóriák keretei, teret engedve a tankerületek és az igazgató szubjektív megítélésének. A különbség 600 ezer Ft is lehet. Ezen belül a fenntartó dönt, nincs beleszólása az érintett diákoknak, szülőknek, az igazgató is csak javasolhat. (Státusztv. 98.§ (1))

Elfogadhatatlan, hogy a jogszabályterv számos ponton a jelenleginél kedvezőtlenebb munkajogi szabályokat vezet be.

- Egyetértünk a szakszervezetek ezzel kapcsolatos állásfoglalásával.
- A jogszabály az EU-nak tett ígéretnek ellenére számos szerzett jogot vesz el; a jogviszony sok ponton nemcsak a Kjt.-hez, hanem az Mt-hez viszonyítva is kedvezőtlenebb.
- Döbbenetes például, hogy a várandós nők számára nem lesz biztosított a korábbi munkabér.
- Részletesebben: <https://nedolgozcingyen.hu/2023/03/07/torvenytervezet-a-koznevelesben-foglalkoztatottak-jogfosztasarol/>

Számos rendelkezés részleteit a törvény külön jogszabályba utalja, emiatt ezek a rendelkezések érdemben nem véleményezhetőek.

- A felhatalmazó rendelkezések szerint megalkotásra kerülő rendeletek komoly előzetes egyeztetést igényelnek – nem csak egy már kész jogszabályszöveg nyolcnapos véleményezési lehetőségét.
- Pl.:
  - teljesítményértékelés és bérkövetkezménye (Státusztv. 146.§ (2)).
  - egyéb NOKS munkakörök meghatározása (Státusztv. 2.§ 24.),
  - munkaidő, munkakörök részletezése (Státusztv. 146.§ (1)1.),
- A státustörvényben kellene benne lennie már viszonylag részletesen a teljesítményértékelési rendszer egésze leírásának, de nincs. Úgy említetik több javaslatban is, hogy valójában az a rendszer, aminek része, nincs jogilag megalapozva.

Budapest, 2023. március 8.

